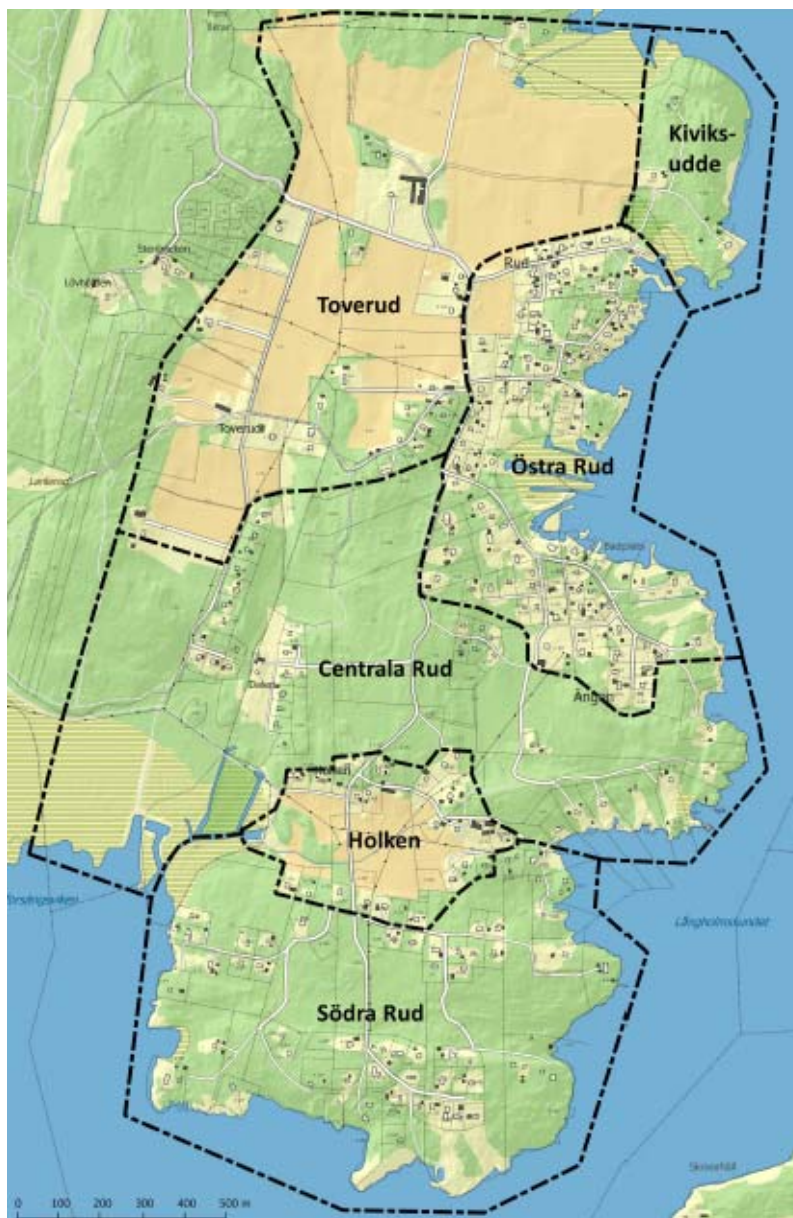

Fördjupning av översiktsplanen för Rud

Hammarö kommun, Värmlands län

Miljökonsekvensbeskrivning
2014-02-04

SAMMANFATTNING	3
BAKGRUND	4
AVGRÄNSNING	4
Sakavgränsning	5
Geografisk avgränsning	5
NOLLALTERNATIV	5
Konsekvenser av nollalternativet	5
PLANFÖRSLAGET	7
Naturmiljö	7
Konsekvenser av planförslaget	7
Åtgärdsförslag	8
Kulturmiljö och bebyggelse	8
Konsekvenser av planförslaget	8
Åtgärdsförslag	9
Risker och störningar	9
Konsekvenser av planförslaget	9
Åtgärder	10
MILJÖKVALITETSMÅLEN	10
God bebyggd miljö	10
Begränsad klimatpåverkan	10
Ingen övergödning och levande sjöar och vattendrag	10
Ett rikt odlingslandskap	10
Ett rikt växt och djurliv	11
UPPFÖLJNING	11
SLUTSATS	11

Sammanfattning

Miljöbedömningar krävs alltid för fördjupade översiktsplaner då de antas medföra betydande miljöpåverkan. Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen, som är en del i miljöbedömningen, är att integrera miljöaspekterna i planen på ett så tidigt stadium som möjligt så att en hållbar utveckling kan främjas genom hela planprocessen.

Nollalternativet för Rud innebär att det fortsättningsvis kommer att saknas en helhetsbild av området. Det finns detaljplaner och områdesbestämmelser för olika delar av området. Utformningen av byggnader och dess placering bedöms från fall till fall i bygglovsprocessen. Det kan orsaka bristande hänsyn och därmed förstöra natur- och kulturmiljövärden. Detta på grund av att tillkommande etableringar inte kan ta hänsyn till områdets karaktär i bygglovsprocessen. Utan en plan som gäller för hela området kommer sannolikt även trafik, VA och annan infrastruktur inte utvecklas på ett tillfredsställande sätt.

Den tillkomna spridda byggnadsetableringen kan orsaka negativ påverkan på riksintresset rörligt friluftsliv MB 4 kap 2 §.

Etableringen av nya byggnader utan fördjupad översiktsplan antas inte bidra med större andel djurhållning i området. Allergener till följd av djurhållningen ökar därmed inte. Lukt till följd av djurhållningen bedöms inte förvärras utan fördjupad översiktsplan för området.

Översvämning av bebyggelse kommer att bli betydande för området kring väg 561 i delområdet Toverud i både nollalternativet och planförslaget.

Planförslaget tar hänsyn till de höga naturvärdena och nyckelbiotoperna som finns inom planområdet. De kommer inte direkt att påverkas av framtida exploateringen om riktlinjen att freda dessa områden följs.

Riktlinjerna för fortsatt utbyggnad av vatten- och avloppsnätet till alla fastigheter, samt en restriktiv hållning till ny och tillbyggnation som innebär permanentering, där kommunalt vatten- och avloppsnät inte finns, minskar utsläpp av närsalter i Vänern. Det uppnås en positiv effekt på den ekologiska statusen på Vänern och ger möjlighet till bättre dricksvattenkvaliteten i enskilda brunnar.

Planförslaget tar hänsyn till klimatanpassning för ny bebyggelse i flera aspekter. Lokalisering av ny bebyggelse intill Vänern får inte ske så att skador uppkommer på byggnader eller avloppsanläggningar på grund av höga vattennivåer. Jordbruksmark bebyggs inte med hänsyn till framtida behov av odling.

Riksintresse för rörligt friluftsliv inom planområdet kommer att stärkas av planens riktlinjer för framtida exploatering.

Kulturmiljövärden kommer att påverkas av planen i och med att en omvandling från fritidshus till permanentboende sker. Fiskelägren Skansviken och brännäs är skyddade i gällande detaljplan.

Planen påverkan på relevanta miljökvalitetmålen är övervägande positiva, med liten eller ingen negativ påverkan.

Bakgrund

Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen, som är en del i en miljöbedömning, är att integrera miljöaspekterna i planen på ett så tidigt stadium som möjligt så att en hållbar utveckling kan främjas genom hela planprocessen. Vissa planer förväntas alltid medföra en betydande miljöpåverkan och därmed behöver en miljökonsekvensbeskrivning tas fram för dessa. Översiktsplaner, och därmed även fördjupade översiktsplaner, är exempel på planer där en miljökonsekvensbeskrivning alltid behöver tas fram.

Översiktsplaner skall miljöbedömas enligt 6 kap 11 § Miljöbalken. Inom ramen för en miljöbedömning enligt 11 § skall myndigheten eller kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning där den betydande miljöpåverkan som planens eller programmens genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms. Rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmens syfte och geografiska räckvidd skall också identifieras, beskrivas och bedömas. I denna miljökonsekvensbeskrivning är det nollalternativet och planförslaget.

Planförslaget är framtaget ur nedanstående tre strategiska frågor med tillhörande delmål.

- Områdeskaraktär
- Hållbar infrastruktur
- Folkhälsa och miljö

För att varje strategisk fråga finns generella riktlinjer och utvecklingsbara värden, som syftar till måluppfyllelse. Eftersom Rud inte är ett homogent område har sex delområden identifierats, vilka också har riktlinjer och utvecklingsbara värden. De generella riktlinjerna ska läsas tillsammans med delområdenas riktlinjer.

Syftet med fördjupningen av översiktsplanen är att ta ett helhetsgrepp om Rud och dess utveckling, för att säkerställa att en bebyggelseutveckling tar hänsyn till:

Den lantliga karaktären med närhet till natur och vatten,
behovet av allmänna investeringar i infrastruktur och service,
påverkan på miljön.

Planens syfte är också att utgöra en ersättning för områdesbestämmelserna och ligga till grund för kommande bygglov och detaljplaner.

Arbetet med framtagande av miljökonsekvensbeskrivningen har genomförts med följande metoder:

- Inventering, utredning och riskbedömning för området,
- Workshop (för hela planarbetet) med de boende i området,
- samråd med Länsstyrelsen Värmland om avgränsning,
- SWOT-analys (för hela planarbetet) med kommunala tjänstemän.

Planens förhållande till andra relevanta planer och program beskrivs i förutsättningar bilaga 1 till fördjupning av översiktsplan för Rud.

Avgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningen ska i första hand behandla den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen kan få. En fördjupning av en översiktsplan bör också innehålla

information om vilka frågor som är viktiga att behandla i miljökonsekvensbeskrivningen till efterkommande detaljplaner.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska enligt miljöbalkens 6 kap 13 § innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till

- bedömningsmetoder och aktuell kunskap,
- planens innehåll och detaljeringsgrad,
- allmänhetens intresse, och
- frågor som bedöms bättre i andra sammanhang

I denna miljökonsekvensbeskrivning beskrivs konsekvenserna av ett noll alternativ och planförslagets alternativ. Noll alternativet beskrivs i denna (MKB) och planförslaget beskrivs i huvuddokumentet ”Fördjupning av översiktsplan för Rud”. I (MKB) föreslås åtgärder för att planens genomförande inte ska medföra betydande negativ miljöpåverkan. Men också bidra till positiv utveckling ur miljösynpunkt.

I denna fördjupad översiktsplan, kommer inte alla miljöaspekter att gås igenom i detalj, då detta bättre sker i efterföljande detaljplaner.

Sakavgränsning

Ett samråd med Länsstyrelsen i Värmland angående miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning för den fördjupade översiktsplanen genomfördes i september 2012. Länsstyrelsen och Hammarö kommun kom fram till att sakavgränsningen i miljökonsekvensbeskrivningen är följande områden:

- Kulturmiljö och bebyggelse (arkeologi, marinarkeologi, riksintressen, djurhållning bebyggelsekaraktär)
- Naturmiljö (artskydd, biotopskydd, strandskydd, etc.)
- Miljökvalitetsnormer
- Risker och störningar (djurhållning, översvämningsrisker etc.)

Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen är området Rud på östra delen av Hammarö. Området avgränsas av Kiviken och väg 561 i norr, i väster av skogs- och rekreationsområdet Kilene samt i öster och söder av strandområdet längs Vänern.

Nollalternativ

Ett nollalternativ innebär en beskrivning av miljöförhållanden och miljöns sannolika utveckling om den fördjupade översiktsplanen inte genomförs. Beskrivning av områdets förutsättningar återfinns i bilaga 1 ”Förutsättningar” till den fördjupade översiktsplanen för Rud.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet för Rud innebär att det fortsättningsvis kommer att saknas en helhetsbild av området. Det finns detaljplaner och områdesbestämmelser för olika delar av området. Utformningen av byggnader och dess placering bedöms från fall till fall i bygglovsprocessen. Det kan orsaka bristande hänsyn och därmed förstöra natur- och kulturmiljövärden. Detta på grund av att tillkommande etableringar inte kan ta hänsyn till områdets karaktär i bygglovsprocessen.

Utan en plan som gäller för hela området kommer sannolikt även trafik, VA och annan infrastruktur inte utvecklas på ett tillfredsställande sätt. Det till följd av att beslut tas inom olika instanser och på olika beslutsnivå utan någon gemensam plan för områdets utveckling.

Miljö kvalitetsnormen för luftkvalitet kommer inte att överskridas eftersom fordonstrafikvolymerna är liten till, från och inom bebyggelsen och även om den ökar kommer den negativa förändringen inte överskrida normen för luftkvalitet.

Miljö kvalitetsnormen för vattenkvalitet, med avseende på ekologisk status påverkas negativt. De befintliga enskilda avloppens reningsförmåga är dålig i många fall och försämras med åren. Trots att kommunen har anmälningsplikt på enskilda avlopp och krav på bästa tillgängliga teknik vid anläggande, finns en långsiktig risk att dricksvattenkvaliteten i enskilda brunnar försämrar och näringsläckaget ökar till Väneren.

Den tillkomna spridda byggnadsetableringen kan orsaka negativ påverkan på riksintresset rörligt friluftsliv MB 4 kap 2 §. Tillgängligheten till strandnära stigare och grönområden kan komma att begränsas då beslut om ny bebyggelse endast styrs av bygglovsprövning. I och med en ökad permanentering av tomterna på Rud kommer tillgängligheten att bli sämre då hemfridszonen ökar. Hemfridszonen uppstår i samband med att människor vistas i och kring en byggnad, men får en mera varaktig karaktär runt en permanent bostad än vid ett fritidshus.

En successiv etablering av byggnader ökar transportbehovet på väg 561, men det genererar troligen inte tillräckligt transportunderlag för att motivera genomförande av mer omfattande trafiksäkerhetsåtgärder som till exempel separerad GC-väg. Trafiksäkerheten kommer att försämrar i området för oskyddade trafikanter om inga åtgärder genomförs. Ökade transportbehovet på väg 561 bedöms inte orsaka transporter i en sådan omfattning att gränsvärde för buller överstigs.

Etableringen av nya byggnader utan fördjupad översiktsplan antas inte bidra med större andel djurhållning i området. Allergener till följd av djurhållningen kan därmed öka marginellt. Lukt till följd av djurhållningen bedöms inte förvärras utan fördjupad översiktsplan för området.

Översvämningensrisk finns på följande platser (se karta i bilaga 1 [Förutsättningar, Risker och hälsa, Översvämningensrisker] till Fördjupning av översiktsplanen för Rud). Översvämning av bebyggelse kommer att bli betydande för området kring väg 561 i delområdet Toverud.

Planförslaget

Beskrivning av planförslaget i sin helhet återfinns i huvuddokumentet ”Fördjupning av översiktsplan för Rud”. Planförslaget har tre strategiska frågor som prioriteras. Det är att bevara och utveckla områdets karaktär, ge möjligheten till en långsiktigt hållbar infrastruktur samt att främja miljö och folkhälsa. Nedan redovisas planförslagets konsekvenser och förslag på åtgärder för att minimera negativ miljöpåverkan och bidra till en positiv utveckling ur miljösynpunkt.

Naturmiljö

Betad strandäng innerst i Kiviken sedd mot öster.

Konsekvenser av planförslaget

Det finns höga naturvärden och nyckelbiotoper inom planområdet. De kommer inte direkt att påverkas av framtida exploateringen om riktlinjen att freda dessa områden följs. Exploatering av områden med höga naturvärde kan tillåtas om naturvärdesinventering bedömer det möjligt.

Enligt riktlinjerna får ingen nyetablering av bebyggelse ske inom strandskyddsområde. Strändernas bevarandevärde kommer därför inte påverkas betydande av ny bebyggelse i området.

En indirekt effekt av planens genomförande är att det blir en ökad belastning och störning från friluftsliv i området, vilket skulle kunna påverka främst häckande fåglar negativt. Då det redan i dagsläget är många som använder området kommer den ökade belastningen troligtvis enbart ha en marginell påverkan.

Planen anvisar att fler småbåtshamnar ska möjliggöras. Det orsakar behov av muddring som tillfälligt är negativt för vissa arter. Muddringen kan också ha återställande effekt då vikarna öppnas upp och vissa sötvattensarter gynnas efter muddring.

Åtgärdsförslag

- Främja hävd av betad strandäng i norra delen av delområde Toverud genom anläggande av strandäng i Kiviken.
- Undersök undervattensfauna och florin i de områden där muddring är aktuellt och vidta åtgärder som gör att negativ miljöpåverkan undviks.

Kulturmiljö och bebyggelse

Konsekvenser av planförslaget

Riktlinjerna för fortsatt utbyggnad av vatten- och avloppsnätet till alla fastigheter, samt en restriktiv hållning till ny och tillbyggnation som innebär permanentisering, där kommunalt vatten- och avloppsnät inte finns, minskar risken för utsläpp av närsalter i Vänern. Det uppnås en positiv effekt på den ekologiska statusen på Vänern och ger möjlighet till bättre dricksvattenkvaliteten i enskilda brunnar.

Planförslaget tar hänsyn till klimatanpassning för ny bebyggelse i flera aspekter. Lokalisering av ny bebyggelse intill Vänern får inte ske så att skador uppkommer på byggnader eller avloppsanläggningar på grund av höga vattennivåer. Ett ordnat sätt för samordning av lokalt omhändertagande av dagvattenhantering, av de områden som har avvattningsföretag, är viktigt för att klara framtida klimatrelaterade skyfall.

Begränsade delar av jordbruksmarken (ca 3 hektar) kan omvandlas till bostadsområden eller område för offentlig service. Dessa områden är skilda från det stora sammanhängande odlingslandskapet och visar idag tecknen på igenväxning. Den stora sammanhängande odlingsmarken, där de största värdena, både för jordbruket samt för kulturmiljön och landskapbildningen finns bebyggda inte med hänsyn till framtida behov av odling om klimatförändringen försvårar odling i andra världsdelar.

Riksintresse för rörligt friluftsliv inom planområdet kommer att stärkas av planens riktlinjer för framtida exploatering. Planens riktlinjer anvisar att i samband med prövning av ny bebyggelse ska hänsyn tas till naturvärden. Det rörliga friluftslivet ska ha möjligheten att passera mellan tomter eller nå strandkanten vid permanentering av tomter. Tillgängligheten till stranden, stigar, skyltning av stigar, kopplingar till större grönområde är därmed god för det rörliga friluftslivet. I och med en ökad permanentering av tomterna på Rud kommer tillgängligheten ändå att bli sämre då hemfridszonen ökar. Hemfridszonen uppstår i samband med att människor vistas i och kring en byggnad, men får en mera varaktig karaktär runt en permanent bostad än vid ett fritidshus.

Planens riktlinjer tar avstamp i den gjorda kulturmiljöutredningen och tar fasta på de riktlinjer som ges. Det pågår en utbyggnad av området och en omvandling av befintliga fritidshus till permanentboende. Detta innebär en påverkan upplevelsen av området som ett fritidshusområde. Fiskelägren Skansviken och Brännäs skyddas i befintlig detaljplan, men den splittrade ägostrukturen innebär svårigheter i skötsel och underhåll av områdena.

Planen anvisar att fler småbåtshamnar ska möjliggöras. Vid de småbåtshamnar där gemensamhetsanläggning föreslås och där tillgängligheten för allmänheten ökar, tas större markytor i anspråk för parkeringsplatser.

Ny bebyggelse kommer att öka transportbehovet på väg 561. Planförslagets riktlinjer avser att prioritera oskyddade trafikanter, vilken därmed främjar ett transportarbete som minimerar klimatpåverkande och övergödande utsläpp.

De riktlinjer som föreslås i planförslaget bedöms inte ha någon betydande påverkan på miljökvalitetsnormerna för luft, förordning (SFS 2001:554) för fisk- och musselvatten, samt för miljökvalitetsnormer inom Ramdirektivet för vatten.

Åtgärdsförslag

- Utbyggnad av vatten- och avlopp till alla fastigheter inom planområdet
- Utveckla goda förutsättningar för cykel och gång till, från och inom området för att öka trafiksäkerheten, minimera klimatpåverkande och övergödande utsläpp samt minimera den markyta som parkeringsplaster kommer att ta i anspråk.
- I samband med muddring bör marinarknologiska undersökningar göras.

Risker och störningar

Inom risker och störningar beskrivs konsekvenser av planförslaget med hänsyn till trafiksäkerhet, allergener, lukt, buller och översvämningsrisk.

Konsekvenser av planförslaget

Trafiksäkerhet

Ny bebyggelse kommer öka transportbehovet på väg 561. Det genererar transportunderlag för att motivera genomförande av mer omfattande trafiksäkerhetsåtgärder som till exempel separerad GC-väg. Trafiksäkerheten kommer att förbättras i området och då främst för oskyddade trafikanter.

Allergener

Etableringen av ny bebyggelse antas bidra med större andel djurhållning i området. Allergener till följd av djurhållningen kommer att öka.

Lukt

Lukt till följd av djurhållningen kan öka, men bedöms inte orsaka betydande störning för området.

Buller (miljökvalitetsnorm)

En successiv etablering av bebyggelse enligt planförslaget ökar transportbehovet på väg 561 och 566. Det bedöms inte orsaka transporter i en sådan omfattning att gränsvärde för buller överskrids.

Översvämningsrisk

Översvämningsrisk finns på följande platser (se karta i bilaga 1 [Förutsättningar, Risker och hälsa, Översvämningsrisker] till Fördjupning av översiktsplanen för Rud). Översvämnning av bebyggelse kommer att bli betydande för området kring väg 561 i delområdet Toverud. Planens riktlinjer anvisar om åtgärder för att förhindra negativa konsekvenser av ytvatten vid höga vattenflöden och översvämnning från Väneren.

Relikt vatten

I samband med borrhning av dricksvattenbrunn eller energibrunn kan källor med relict vatten påträffas i området. Den planerade utbyggnaden av kommunalt VA samt kommunens lokala

föreskrifter om tillståndsplikt och krav på certifierade brunnborrare, minimerar risken för negativ miljöpåverkan.

Åtgärder

- Genomför åtgärdsvalsstudie för väg 561 och 566 för alla trafikslag. Den kommer att minska skaderiskerna för oskyddade trafikanter.
- Vid detaljplaneläggning av bostadsområden vid väg 561 ska särskild buller beräkningar göras om det finns misstanke att nya bostäder kan riskera att överskrida Naturvårdsverkets riktvärden.
- I de områden som är eller kommer att detaljplaneläggas ska tillstånd för djurhållning sökas enligt Hammarös lokala föreskrifter för skydd av människors hälsa och miljön.
- Höjning och/eller förstärkning av väg 561 vid delområde Toverud ska utredas och åtgärdas så att vägen är framkomlig för personbil vid översvämning.

Miljökvalitetsmålen

Här beskrivs hur relevanta miljökvalitetsmål har beaktats i planförslaget.

God bebyggd miljö

Planens utgångspunkt är att skapa en god bebyggd miljö, dock kommer ett genomförande att delvis att påverka målet. Detta då fler kommer att bo i området vilket påverkar möjligheterna till friluftsliv. Även naturvärdena kan påverkas av ökat antal boende och fler exploateringar. I och med att området går från att vara ett fritidshusområde till ett område för permanentboende sker en påverkan på kulturmiljövärden. Planförslaget ger dock riktlinjer som syftar till att minska de negativa konsekvenserna av utbyggnaden.

Begränsad klimatpåverkan

Genomförandet av planen påverkar detta mål obetydligt. En viss ökning av transportarbete kommer att ske, men detta kommer endast att orsaka en obetydlig utsläppsökning av växthusgaser. Åtgärder för att främja cykel och gångtrafik kan begränsa utsläppsökningen av växthusgaser.

Ingen övergödning och levande sjöar och vattendrag

Genomförandet av planen väntas inte ha någon negativ påverkan på dessa mål. Planens genomförande kommer troligen att öka hästverksamheten och skulle kunna ha en negativ påverkan. Om det sköts på ett miljömässigt bra sätt bör detta kunna undvikas.

Ett antal av de befintliga fastigheterna inom området har idag enskilda avlopp som inte klarar de krav som kan komma att ställs på dem. Ett genomförande av planen skulle innebära att kommunalt VA dras till de befintliga fastigheter som saknar kommunalt VA och till ny bebyggelse, med följden att utsläpp av närsalter skulle minska. En positiv effekt uppnås för den ekologiska statusen på Väneren och förbättrar förutsättningarna för bättre dricksvattenkvaliteten i enskilda brunnar.

Ett rikt odlingslandskap

Genomförandet av planen väntas inte ha några negativa effekter på detta mål. De kulturhistoriska byggnaderna som har koppling till odlingslandskapet bevaras i planen, och ny byggnation får krav på att utformningen anpassas till dessa. Likaså är de kulturbärande landskapselementen skyddade i planen. Byggnation föreslås på jordbruksmark i delområde Östra Rud. Negativ påverkan på

jordbruksmarken i området är obetydlig då hävd av marken har upphört med igenväxning som följd.

Planförslaget tar hänsyn till klimatanpassning och bevarar de största delarna av jordbruksmarken för framtida odling. En ökning av hästverksamheten i området kan hindra ytterligare igenväxning, vilket har en positiv inverkan på miljömålet.

Ett rikt växt och djurliv

Planförslaget möjliggör för en god natur- och kulturmiljö, samt utvecklingen av strandängar har positiva effekter på målet.

Genomförandet av planen bedöms inte inverka negativt på målet. En ökning av friluftslivet och hästhållning i området kommer troligen att ske. Påverkan på den biologiska mångfalden bedöms dock som ringa.

Uppföljning

- Kulturmiljöutredning eller arkeologisk undersökning har utförts i samband med detaljplan och/eller bygglov inom utpekade kulturmiljöområden.
- Bullerberäkningar har utförts för de bostäder som riskerar störning av bullernivåer som överskrider Naturvårdsverkets riktvärden.
- Hammarö kommun har fastställt en VA-plan och genomför utbyggnad enligt plan.

Slutsats

Planförslaget innebär att möjligheterna till en långsiktigt hållbar utveckling och omvandling av Rud stärks. Planen anger såväl generella som specifika hänsyn i mål, riktlinjer och utvecklingsbara värden för hur en utveckling bör ske inom planområdet som helhet och i de beskrivna delområdena. Förutsättningarna för klimatanpassning av området, skapa hållbara tekniska lösningar samt värna områdets karaktär och värden har utretts i hög utsträckning. I och med att det inte avses att upprättas detaljplaner för hela området utan att fördjupningen av översiktsplanen ska gälla för bygglovsgivningen, blir möjligheterna att detaljstyra mindre.

